

Eduskunnan lakivaliokunta

Asia: HE 43/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain ja huoneistotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta sekä positiivisesta luottotietorekisteristä annetun lain 22 §:n 2 momentin 12 kohdan kumoamisesta

Takuusäätiö on sosiaalialan järjestö, joka ehkäisee ja ratkaisee kotitalouksien talous- ja velkaongelmia. Säätiö tarjoaa ihmisille palveluita, kouluttaa ammattilaisia ja vapaaehtoisia sekä kehittää ja vaikuttaa. Takuusäätiö on voittoa tavoittelematon ja sen palvelut ovat maksuttomia.

Takuusäätiö kiittää kutsusta tulla kuultavaksi lakivaliokuntaan.

Positiivista luottotietorekisteriä sääntelevään lakiin ehdotetut muutokset ovat Takuusäätiön mielestä tarpeellisia ja kannatettavia. Mitä kattavampi tietosisältö positiivisesta luottotietorekisteristä on saatavilla luotonhakijan luottokelpoisuuden arvioimiseksi, sitä tehokkaammin se mahdollistaa luonnollisen henkilön ylivelkaantumisen ehkäisemistä ja toisaalta myös luotonantajien luottoriskien arvioimista. Tärkeä tavoite on myös vähentää luottotietojen ja henkilötunnuksen väärinkäyttöriskejä.

Taloyhtiölainat

Suomessa on paljon vanhaa asuntokantaa, joihin on tarpeen tehdä osakkeenomistajalle merkittäviä kustannuksia aiheuttavia korjauksia ja uudistuksia. Toisaalta uudisrakennuksista asunto-osakkeita myydään hyvinkin edullisesti suhteessa velattomaan kokonaishintaan. Kummassakin tapauksessa osakkeenomistajan maksettavaksi voi pääomavastikkeen muodossa jäädä huomattava summa. Tämä nostaa juoksevia asumiskustannuksia, jotka eivät näy rekistereissä, vaan jäävät luottokelpoisuuden arvioinnissa luotonhakijan ilmoituksen varaan.

Taloyhtiölainojen lisääminen positiivisen luottotietorekisterin tietoihin, parantaa olennaisesti luotonhakijan kokonaisvelkatilanteen kuvaa. Se auttaa myös luonnollista henkilöä ymmärtämään, että taloyhtiölaina rasittaa hänen luottokelpoisuuttaan, vaikka olisi valinnut maksaa sitä vastikkeessa. Muutos myös parantaa yhdenvertaisuutta, koska jatkossa taloyhtiölaina näkyy siitä huolimatta, onko sitä varten nostanut lainaa vai maksaako sitä vastikkeessa.

Tunnistamisen vaatimus

Positiivisesta luottotietorekisteristä tietoja hakevien on esityksen mukaan tunnistettava luonnollinen henkilö luotettavalla tavalla ennen häntä koskevien tietojen hakemista. Takuusäätiö pitää tätä merkittävänä luottotietojen kysyjää koskevana velvollisuutena, jotta varmistutaan

luotonhakijan henkilöllisyydestä, vältetään väärinkäytökset ja myös varmistutaan, että kyselylle on riittävä peruste.

Yleisiä huomioita velkaantumisesta

Toimeentulovaikkeudet, jotka voivat johtua monenlaisista lisäävät riskiä ylivelkaantua. Takuusäätiön asiakaskunnassa näkee syiden kirjoa kattavasti. Esimerkiksi nuorilla aikuisilla on työllistymis- ja mielenterveyshaasteita, naisia haastaa pienituloisuus ja yksinhuoltajuus. Monen pärjäämistä heikentää rahapeli riippuvuus tai puutteellinen talousosaaminen. Asumisen kallistuminen ja sosiaalietuuksiin tällä hallituskaudella tehdyt leikkaukset ovat myös selkeästi pienentäneet jo valmiiksi haavoittuvassa taloudellisessa asemassa olevien tilannetta.

Tilastotietojen mukaan valtionvelka oli tammikuun 2025 lopussa 174,77 miljardia euroa. Tilastokeskuksen vuoden 2024 neljännen neljänneksen lopun tilasto kertoo, että kotitalouksien lainavelat olivat yhteensä 172,6 miljardia euroa. Vaikka kotitalouksien velkaantumisaste on ollut hienoisessa laskussa, velkamäärästä on syytä olla huolissaan. Iso osa kotitalouksien veloista on asumiseen liittyvää ja varallisuutta kerryttävää ns. hyvää velkaa, jonka maksamisesta pääosin selviydytään hyvin. Osalle kotitalouksista velat kuitenkin tuottavat kauaskantoisia negatiivisia vaikutuksia ja usein myös yhteiskunnalle kustannuksia.

Näistä näkökulmista on erittäin tärkeää, että luottoa myönnettäessä luotonhakijan luottokelpoisuus ja mahdollisuus selviytyä luoton takaisinmaksusta tarkistetaan huolellisesti. Vaikka se käytännössä vähentäisi joidenkin mahdollisuuksia saada luottoa. Takuusäätiö näkee erityisesti pienlainaa hakevien keskuudessa ajattelua, että uusi luotto erääntyneiden laskujen tai luoton maksuerien maksamiseen tasapainottaisi omaa taloutta ja vähentäisi ahdinkoa. Käytännössä uusi luotto muiden lisäksi tuo yhden kuukausittain maksettavan lyhennyksen lisää ja se harvoin on kestävä ratkaisu rahavaikeuksiin.

Luottokelpoisuuden arviointiin pitäisi sisältyä positiivisen luottotietorekisteritietojen tarkistamisen ohella vielä myös negatiivisten luottotietojen selvittäminen. Käytännössä olemme havainneet, että velkaantuneet, joille on myönnetty Takuusäätiön takaus ylivelkatilanteen ratkaisemiseksi, ovat voineet velkaantua uudestaan vapaaehtoisen velkojen järjestelyn aikana. Takauksen saaneelle asetetaan koko järjestelylainan takaisinmaksuajaksi vapaaehtoinen, ns. TK-maksuhäiriömerkintä lisävelkaantumista ehkäisemään. Jos luotonantaja tarkistaa luotonhakijan velkatilanteen vain positiivisesta luottotietorekisteristä, jossa alkutilanteessa on yksi vakuudeton, hoidossa oleva pankkilaina, ja tekee sen perusteella luottokelpoisuuden arvioinnin, jää velkajärjestely huomiotta. Uusi velkaantuminen vaarantaa aina velkajärjestelyn noudattamisen ja saattaa johtaa takaisin lähtöruutuun kuten ulosottoon, mistä poispääsyä useimmat asiakkaamme hakevat.

Takuusäätiö sr.

Juha Pantzar
toimitusjohtaja

Minna Backman
lakimies